

Moeder en dochter op de barricade voor het klimaat

Als klimaatactivist van Extinction Rebellion strijdt Roos Saat voor een radicale omslag in de landbouw. De boerendochter, die opgroeide op de Stadsboerderij Almere, weet uit eigen ervaring dat biodynamische landbouw een oplossing kan zijn voor veel problemen. Haar moeder, Tineke van den Berg, is deze zomer aangetreden als voorzitter van Stichting Demeter. Het activistische geluid van de jonge generatie zal ze meenemen in haar nieuwe functie.

Vijftien jaar geleden – toen Roos 9 jaar was – las ze in de krant dat het ijs op de Noordpool aan het smelten was. “Is dat erg?” vroeg ze aan haar ouders. “Ja, dat is heel erg, maar we gaan er alles aan doen dat het stopt,” stelden haar moeder Tineke en vader Tom haar gerust. “Het komt goed,” dacht Roos toen. Nu weet ze beter.

Roos maakt zich ernstige zorgen over klimaatverandering. Haar gevoel van urgentie is zo sterk, dat ze zich heeft aangesloten bij de landbouwgroep van burgerbeweging Extinction Rebellion (XR): “We demonstreren niet netjes op het Malieveld. Daar hebben we geen tijd meer voor. Het is nu of nooit. Met creatieve acties schoppen we heel ge-

richt tegen het zere been van vervuilende of medeplichtige multinationals. We gebruiken geen geweld, maar zijn burgerlijk ongehoorzaam. Als het moet, blokkeren we ingangen en kruispunten. Bij sommige acties loop ik het risico om gearresteerd of beboet te worden. Vrienden van mij zijn wel eens opgepakt, maar ze waren altijd binnen korte tijd weer vrij. In andere landen verdwijnen er milieuo-

activisten. In Nederland ben ik relatief veilig en voelt het als een verantwoordelijkheid om mijn demonstratierecht te gebruiken.”

Cadeau uit de hemel

Tineke volgt de acties van Roos en haar XR-groep op de voet. Ze maakt zich geen zorgen om wat ze doet: “Ik heb een heel verstandige en verantwoordelijke dochter. Wel vind ik het als moeder heel moeilijk dat ze het leed van de hele wereld op haar schouders neemt. Ik ben altijd blij als Roos vrolijk is.” Tegelijkertijd vindt Tineke het ook bizar hoeveel ze van zichzelf terugziet in haar dochter: “Ik heb het Roos nooit verteld, maar toen ik zo oud was als zij voerde ik vergelijkbare acties. Ik heb voor de kerncentrale van Dodewaard gelegen en met vrienden wegen geblokkeerd om te voorkomen dat er kernafval in zee werd gedumpt. Wij hebben destijds enorm veel bereikt. Ik zie ook dat XR veel in beweging zet, bijvoorbeeld doordat grote bedrijven het klimaat nu beter gaan agenderen. Ik zeg dus tegen Roos: ga maar lekker door. Maar ik wil dat ze ook andere dingen doet, zoals een dagje wieden op het wiedbed.”

Dat wieden doet Roos op de Stadsboerderij Almere, het bedrijf van haar ouders, waar ze is geboren en getogen. Deze biodynamische boerderij met akkerbouw en vleesvee heeft Tineke – na haar actietijd – samen met haar man opgezet: “Roos vindt vaak dat ze niet genoeg doet. Ik zeg dan tegen haar: het werk op onze boerderij en boerenmarkt, dat is het, dát is wat wij kunnen doen. Het is de reden waarom Tom en ik dit bedrijf ooit zijn begonnen. Elke dag opnieuw ervaren wij het als

vervullend dat we met onze aanpak werkelijk bijdragen aan de maatschappij en dat we concreet iets doen tegen klimaatverandering. Voor mij is het een cadeau uit de hemel dat ik een biodynamische boerin mag zijn.”

Levende dieren

Een groot aantal klimaativisten pleit voor een veganistische leefstijl. Hoe kijken Tineke en Roos daar tegenaan? Tineke: “We moeten minder vlees, kaas, zuivel en eieren

gaan eten, maar helemaal zonder hoeft volgens mij niet. Een landbouw zonder dieren druist in tegen mijn boerenlogica. We leven op aarde met planten en dieren, die horen samen in een landbouwbedrijf.” Daar is Roos het volledig mee eens: “In de industriële en intensieve landbouw is de betekenis van dieren zoekgeraakt. Dieren zijn fabriekjes van melk en eieren of ze zijn pas van waarde als ze dood zijn. Ik pleit voor een landbouw waarin de levende dieren een rol hebben:

varkens die etensresten opeten, kippen die in de boomgaard scharrelen en koeien die de bodem vruchtbaar houden met hun mest.”

Dat een groeiend aantal mensen de oplossing zien in technologie, zoals de ontwikkeling van kweekvlees en landbouw zonder grond, stemt zowel moeder als dochter somber. “Dat de technologie ons gaat redden, riepen beleidsmakers en wetenschappers veertig jaar geleden ook al,” verzucht Tineke. “Dat is niet gelukt, en gaat ook nooit lukken. Bovendien verzet ik mij tegen het idee. Hoe kun je een gezond ontwikkelend mens zijn, als je voedsel eet dat niet tussen hemel en aarde heeft gegroeid en dat zo dood is als een pier?”

Technologische oplossingen ziet Roos als symptoombestrijding: “Met kweekvlees plak je pleisters, maar je lost niks op voor de lange termijn.” Volgens haar is het grote probleem dat mensen willen vasthouden aan hoe we nu leven: “We weten al heel lang dat we afstevenen op een klimaatcrisis, en we weten ook al heel lang wat de oplossingen zijn. Er wordt alleen niet met de juiste urgentie naar gehandeld. We gaan nu richting 4 à 5 graden opwarming, wat een onleefbare planeet betekent. Als we dat willen voorkomen, moet het huidige systeem compleet veranderen. Dat is een hele grote stap.”

Innerlijke vuurtje

Of ze nog hoop heeft in een goede afloop, weet Roos niet: “Ik voel niet per se hoop, ik voel vooral urgentie én ik weet dat het anders kan. Voor mij is er geen andere optie

dan actievoeren. Daarom blijf ik met XR onrust stoken en de dialoog openbreken.” Tineke vult aan: “Dat is het innerlijke vuurtje dat Roos en ik gemeen hebben. Het vuurtje dat je weet waarvoor je het doet. Dat is ook waarom ik voorzitter word van Stichting Demeter. Vanaf die positie wil ik de vuurtjes bij zoveel mogelijk mensen gaan aanwakkeren.”

Staan we volgens Roos en Tineke dicht bij een kantelpunt? Tineke: “Het wisselt sterk hoe ik het zie. Het gevoel overheerst dat het niet lang meer kan duren, simpelweg omdat we zo niet kunnen doorgaan. Nu het klimaat zo hoog op de agenda staat, hoop ik dat we de biodynamische landbouw kunnen gaan uitrollen.” Ook Roos kijkt er zo naar en pleit voor actie: “Het wordt hoog tijd dat Stichting Demeter biodynamische landbouw als een geloofwaardige oplossing voor de klimaat- en biodiversiteitscrisis neerzet, richting de politiek en vooral ook naar de rest van Nederland. Er valt zoveel te winnen.” ^{B.R}

CV | **Roos Saat** is geboren en getogen op de Stadsboerderij Almere. Ze studeerde Liberal Arts and Science in Middelburg en is recent gestart met een master Sustainable Development in Utrecht. Ze werkte op diverse plekken in de biodynamische landbouwsector, van Coöperatie Odin tot de Boerenmarkt Almere. Daarnaast is ze klimaatactivist bij Extinction Rebellion (XR) waar ze zich inzet voor een radicale omslag in de landbouw.

CV | In 1996 startte **Tineke van den Berg** samen met haar man **Tom Saat** de Stadsboerderij Almere op. In 25 jaar tijd hebben ze in het onontgonnen polderlandschap een bloeiend bedrijf ontwikkeld met akkerbouw, vleesvee en een publieksfunctie. Almere profiteert van een duurzaam beheer van haar groene ruimte en de boeren kunnen dankzij de stad toekomst geven aan hun bedrijf. Tineke en Tom hebben naast dochter Roos een zoon, Tycho, die ook meewerkt op het boerenbedrijf.

Annelijn Steenbruggen schrijft de verhalen van wetenschappers, boeren en innovators die vertellen hoe we op een evenwichtige manier met onze waterbronnen, bodems en natuurgebieden kunnen omgaan.

“De biodynamische landbouw vind ik een lichtend voorbeeld hoe wij vandaag van de aardse rijkdommen kunnen genieten én ze tegelijkertijd kunnen behouden voor de volgende generatie.”

annelijnsteenbruggen.nl

